

חוי דעת

לימודי דעת
LIMUDEI DAAT
ללמוד • לדעת • להתקדם

ההלכה השבועית מבית לימודי דעת | מרכז ללימודי הלכה

עלון 93

בגליון השבוע

הלכות שבת • השימוש בטיטולים לתינוק בשבת • טאטוא והדחה בשבת

אין ללמוד הלכה למעשה מתוך גליון זה. בכל שאלה יש להוועץ במורה הוראה.

הלכות שבת

השימוש בטיטולים לתינוק בשבת

בשימוש בטיטולים שסגירתם ופתיחתם ע"י סרט הדבקה ישנם ג' נידונים.

א. פתיחת המדבקות. הנה למדנו לעיל שהדבקת ניירות זה לזה אסורה משום מלאכת תופר, ומשום כך ג"כ אסור להפריד את הניירות הדבוקים משום מלאכת "קורע". ולפי"ז לכא' יש לנו לאסור את פתיחת המדבקות שבטיטול, וכן דעת הגר"ש אלישיב שליט"א (הובא בספר אורחות שבת פי"א הערה מ"ו). אבל דעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל שהדבר מותר (עי' שש"כ ח"ג פרק ל"ה הערה ס"ג), וכן דעת הגר"נ קרליץ שליט"א להקל בזה. וטעמם, שאין על הנייר שעל הדבק שם הדבקה כלל, כיון שאינו ניתן שם אלא לשמור על הדבק בלבד ולא ע"מ לחבר את הנייר לטיטול (הובא בספר אורחות שבת שם, ועיי"ש עוד טעם להקל בזה).

ב. הדבקת המדבקה ע"ג הטיטול. בדין זה ג"כ נחלקו הפוסקים, שדעת רוב הפוסקים [הגרש"ז אויערבך זצ"ל, הגר"ש וואזנר שליט"א, והגר"נ קרליץ שליט"א] שהדבר מותר, מפני שאין הדבקה זו נחשבת לתפירה שהרי היא כעין סגירה בכפתורים שמותרת, כיון שעשויה באופן שניתן לפותחה ולחזור

ולסוגרה. אולם דעת הגר"ש אלישיב לאסור בזה, (ספר אורחות שבת שם סעיף לו והערה מ"ח מ"ט, ועיי"ש הערה מ"ג שיש לדון בזה מצד "תפירה לזמן" שנחלקו הראשונים אם אסורה או לא).

ג. בזמן הסרת הטיטול מהתינוק יש להיזהר שלא לקפלו ולהדביקו, משום שהדבקה זו נשאת לעולם והרי זה בגדר תפירה גמורה (שם). כ"ז בטיטולים שהסגירה שלהם היא ע"י סרט הדבקה, ובטיטולים שהסגירה שלהם היא ע"י "סקוטש" יש לעשות שאלת חכם.

האם מותר לטאטא את הרצפה בשבת?

חז"ל גזרו שאסור לכבד את הקרקע בשבת, והיינו בקרקע ממש שאינה מרוצפת.

[ומובא בראשונים כמה טעמים לזה: י"א שזה מטעם פסיק רישא שישווה גומות בקרקע ויעבור משום מלאכת "חורש". י"א שיש חשש שיעקור עפר ממקומו ויחפור גומא. י"א שזה משום טלטול מוקצה שמזיז את העפר והפסולת הנמצאים על הקרקע. וי"א שחששו שמתוך טרדתו לכבד וליפות את הקרקע ישכח וישווה גומות בכוונה (מ"ב סי' של"ז, ובשעה"צ סק"ו סק"א).]

ובקרקע מרוצפת נחלקו הראשונים בדין זה, שי"א שגזרו קרקע מרוצפת אטו קרקע שאינה מרוצפת ומשום כך

אסרו את כבוד הקרקע בכל אופן. וי"א שבקרקע מרוצפת הקילו. ולהלכה דעת השו"ע (סי' של"ז סעיף ב') שבקרקע מרוצפת מותר לכבד את הבית. והרמ"א מחמיר בזה.

אולם כל זה במקום שאין רוב בתי העיר מרוצפים, שאז גזרו מקום המרוצף אטו שאינו מרוצף. אבל במקום שרוב בתי העיר מרוצפים לא גזרו, ומותר לכבד מקום המרוצף (באור הלכה ד"ה ויש מחמירין).

ולכן בזמנינו שבתי העיר מרוצפים מותר לכבד את הבית, (ואף מטעם מוקצה התייר, או משום שהפסולת נחשבת "כגרף של רעי" שמותר לטלטל, או משום שזה טלטול מן הצד לצורך שבת (ביאור הלכה שם).

מה דין הדחת הרצפה בשבת?

הדחת הקרקע אסורה בשבת מדרבנן שאסרוה משום שמא ישווה גומות. וזה חמור יותר מכיבוד הקרקע, שבהדחת הקרקע דין מוסכם הוא שאסרו גם קרקע מרוצפת אטו קרקע שאינה מרוצפת (שו"ע שם סעיף ג' ומ"ב ס"ק י"ז). ואיסור זה הוא אפילו במקום שרוב בתי העיר מרוצפים (עי' ספר אורחות שבת פי"ח סעיף מ"ו והערה ע"ו).

והטעם שהדחת הקרקע חמורה יותר מכיבוד הקרקע הוא, מפני שכיבוד הבית הוא דבר שיותר נחוץ מהדחתו ולכן הקילו בו יותר.

הלכות שבת - המשך

המרוצף כהמשך של הבית, ובית מותר לטאטא כיון שבת העיר מרוצפים (שש"כ פרק כ"ג הערה י'). ובספר חוט שני להגר"נ קרליץ שליט"א (ח"א פי"א ע"מ צ"ו) הסתפק בזה. ולמעשה יש לעשות שאלת חכם.

מים שנשפכו על הריצפה האם מותר לגרוף אותם במגב?

מים שנשפכו על הרצפה בכמות מרובה מותר לגרוף אותם במגב [שאיין בו איסור סחיטה]. והטעם, משום שלא אסרו בהדחה (של מקום המרוצף) אלא בשופך מים בשביל להדיח, אבל אם נשפכו כבר המים בלא כוונה מותר לגרוף אותם, ואין בזה איסור הדחה.

ויש להיזהר שלא לנגבם במטלית ואפילו מטלית המיוחדת לכך, והוא מחשש שמא יסחוט את המטלית. ורק בנוזלים מועטים מותר לנגבם במטלית המיוחדת לכך, ולהיזהר שלא לסחוט אותה (שש"כ פרק כ"ג סעיף ז' והערה כ"ז).

האם מותר להדיח את ה"שיש" במטבח?

מותר להדיח את השיש במטבח, ואע"פ שהוא מחובר לקרקע. והטעם הוא, שהרי כל האיסור שלא להדיח קרקע מרוצפת הוא משום גזירה אטו קרקע שאינה מרוצפת, אבל ה"שיש" לעולם הוא מרוצף, שלא נמצא שיש שאינו מרוצף (מכתב הגר"ש וואזנר שליט"א שבסוף ספר אורחות שבת עמ' תקט"ז אות ו', וכ"כ בספר הנ"ל שם הערה פ' בשם הגר"נ קרליץ שליט"א).

חצר מרוצפת שבקומת קרקע מותר לכבדה בשבת?

חצר מרוצפת שבקומת הקרקע יש לדון בזה, שמצד אחד הרי אין רוב חצירות העיר מרוצפים וא"כ הדבר תלוי לכאן' במחלוקת השו"ע והרמ"א הנ"ל, שלדעת השו"ע מותר לטאטא אותה ולדעת הרמ"א אסור. אולם הגרש"ז איערבך זצ"ל אמר שיתכן שבאופן זה אפשר להחשיב את המקום

ודע שכל הנידון בזה הוא אף במגב מגומי וכדו' שאין בו איסור סחיטה. אבל במגב העשוי מחומר ספוגי, מלבד איסור הדחת הרצפה יש בו ג"כ משום איסור סחיטה.

כשרצפת הבית התלכלכה מאד מה ניתן לעשות כדי לנקותה?

הבאנו לעיל שהטעם שהחמירו בהדחת הרצפה לגזור במרוצף אטו שאינו מרוצף, ובכיבוד הבית לא גזרו [עכ"פ כשרוב בתי העיר מרוצפים], משום שכיבוד הבית הוא דבר יותר נחוץ מהדחה. ומשום כך, כשרצפת הבית מלוכלכת מאד והדחת הרצפה נחוצה מאד, יש שהקילו להדיחה, וזאת בצירוף דעת חלק מהראשונים הסוברים שגם בהדחה לא גזרו מרוצף אטו שאינו מרוצף כשרוב בתי העיר מרוצפים (שו"ת אור לציון ח"ב פרק מ"ג תשובה ח', וכן הביאו בספר אורחות שבת שם הערה ע"ו).

מרכז למודי דעת

מהיום תוכל לשלב למודי הלכה בתוך סדר היום העמוס שלך. הצטרף עוד היום לשעורי ההלכה מבית למודי דעת הנשלחים לאלפי בתים בארץ ובעולם ומביאים את הלומד לרמה גבוהה בידיעת הלכה.

- תכנית לימודים ייחודית המסייעת ללומד להגיע לרמה גבוהה בידיעת ההלכה.
- התכנית משלבת שיעורי הלכה כתובים הנשלחים בדיוור ישיר לבתי הלומדים, שאלות סיכום וחזרה, מבחנים תקופתיים, קשר עם רבנים ותעודה.
- שיעורים בהלכות: איסור והיתר, שבת, עירובין, נדה, מקוואות, חופה וקידושין, אבלות.
- למודי דיינות.
- הכנה מושלמת לבחינות ברבנות.
- מוכר לשנת שבתון

